

[Avaleht](#) > ... > [Kohtumenetlused](#) > [Tsiiviilasjad](#) > [Millise Riigi Kohus On Pädev Kohtuasjaga Tegelema?](#) > [Italy](#)

Millise riigi kohus on pädev kohtuasjaga tegelema?

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Itaalia õigussüsteemis kuulub asi tavaliselt üldkohtute pädevusse, sest neil on konkreetne pädevus subjektiivsete õigustega seotud vaidlustes. Rahukohus (*giudice di pace*), esimese astme üldkohus (*tribunale*) ja apellatsioonikohus (*corte di appello*) on kõik üldkohtud. Kõrgeima astme kohus on kõrgeim kassatsioonikohus (*suprema corte di cassazione*), samal ajal kui põhiseaduslikkuse järelevalve kohus on konstitutsioonikohus (*corte costituzionale*). Lisaks üldkohtute süsteemile on ette nähtud ka halduskohtute süsteem. Halduskohtute pädevusse kuuluvad õigustatud huvidega seotud vaidlused ja seaduses sätestatud konkreetsetes valdkondades tekkinud vaidlused, mis puudutavad üksikisiku õigusi, mis on seotud halduspädevuse kasutamise või kasutamata jätmisega ametiasutuste poolt seoses selle pädevuse kasutamist hõlmavate meetmete, toimingute, kokkulepete või tegevusega. Valitsuse poolt poliitilise võimu teostamisel vastu võetud seadusi või meetmeid ei saa kohtus vaidlustada. Halduskohtulikke pädevust teostavad maakondlikud halduskohtud (*tribunali amministrativi regionali* – TAR) ja riiginõukogu (*consiglio di stato*) halduskohtumenetluse seadustiku sätete kohaselt. Kõrgeima astme kohus on kõrgeim kassatsioonikohus, kuid üksnes pädevusega seotud alustel. Olemas on veel üks erikohtus – maksukohus (*tributario*). Maksukohtulikke pädevust teostavad provintside maksukohtud (*commissioni tributarie provinciali* – CTP) ja maakondlikud maksukohtud (*commissioni tributarie regionali* – CTR). Maksukohtud on pädevad lahendama kõiki vaidlusi, mis on seotud mis tahes maksudega, sealhulgas maakonna-, provintsi- ja kohalike maksude ning Itaalia riiklikule terviseametile tehtavate maksetega, lisamaksude, asjaomaste karistusmaksete ning intresside ja muude lisatasudega. Itaalia õigussüsteemis on üldkohtutel mitu erikoda. Mõned kõige olulisemad erikojad on a) sisserännet, rahvusvahelist kaitset ja ELi kodanike vaba liikumist käsitlevate asjade kojad, b) ettevõtlusajade kojad ja c) põllumajandusajade kojad. Eksisteerivad ka erikohtud, nagu alaealiste kohtud (*tribunale per i minorenni*) või *tribunale di sorveglianza* (karistuste täideviimise järelevalve kohus). Töövaidlustega pööratakse üldkohtutesse, millest mõnel on selleks spetsiaalsed kojad (töövaidluskojad). Rangelt võttes ei ole need siiski erikojad, vaid pigem kohtusisesed töökorraldusvormid.

Esimese astme üldkohtul on tavaliselt pädevus kõikides asjades, mis ei kuulu teiste kohtute pädevusse. Esimese astme üldkohtul on ka ainupädevus kõikides maksude ja lõivudega seotud asjades (millega ei ole pööratud maksukohtutesse), isikute staatust ja teovõimet ning auõigusi käsitlevates asjades, pettusi käsitlevates ja täiteasjades ning määramatu väärtusega asjades üldiselt.

Rahukohtuniku pädevusse kuuluvad asjad, mis on seotud vallasvaraga, mille väärtus on kuni 50 000 eurot, kui need ei kuulu seaduse kohaselt muu kohtu pädevusse. Alates 31. oktoobrist 2021 on nimetatud summa 30 000 eurot. Rahukohtuniku pädevusse kuuluvad ka kõik tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 7 osutatud vaidlustega seotud asjad.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja

menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Kriteerium, mille alusel tehakse kindlaks, millisesse kohtusse vaidluse lahendamiseks pöörduda, on kohtualluvus. Itaalia õigussüsteemis viitab kohtualluvus üldiselt kohtu pädevusele ja ülesannetele. Kohtualluvust on eri liiki, seda eristatakse: nõude eseme järgi, territooriumi järgi, kohtuastme järgi, nõude suuruse järgi.

Tsiviilkohtumenetluse puhul viitab kohtualluvus igale kohtule antud võimupiiridele ja seega tema otsustuspädevuse ulatusele. Kõnealune kohtualluvus on määratletud tehnilisest vaatenurgast ja selle õiguslik korraldus on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 7 jj. Kõnealuste õigusnormide põhjal on kohtualluvuse menetluslik laad eelküsimus, mis võib seega olla vaidluse raames tehtava otsuse esemeks. Just kohtualluvust käsitlevate õigusnormide rikkumise korral võib läbivaatav asutus teha õigustatult otsuse pädevuse puudumise kohta (vt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 38). Kohtualluvus kitsamas tähenduses erineb nn sisemisest kohtualluvusest, st asjade jaotusest pädeva kohtu sisesele. Viimatinimetatud liiki kohtualluvus on esimese astme üldkohtu struktuurist: nt kohtukojad (tsiviilasjade koda nr 1), konkreetsetele teemadele keskenduvad üksused (töövaidluskoda) või eraldi üksused. Asjade jaotust reguleerivate õigusnormide täitmata jätmine ei tekita kohtualluvusega seotud menetlusprobleemi, vaid pigem lihtsalt töökorraldusliku probleemi, mis on seotud asja kohtusisese jaotusega.

Mis puudutab kohta, kus vaidlus tuleb lahendada, siis juhul kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, on pädev kostja elukoha või alalise asukoha järgne kohus. Kui kostja elukoht või harilik viibimiskoht ei ole teada, on selleks tema ajutise elukoha järgne kohus. Kui kostjal puudub Itaalias elukoht või harilik viibimiskoht või ajutine elukoht või kui ajutine elukoht ei ole teada, on pädev kohus hageja elukoha järgne kohus. Territoriaalse kohtualluvuse reeglid on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 18 jj.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohtus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohtus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Üldkohtute süsteem jaguneb kaheks sektoriks: kriminaalsektor, mis otsustab, kas prokuröri poolt üksikisiku või üksuse vastu algatatud kriminaalasjad on piisavalt põhjendatud, ja tsiviilsektor, mille eesmärk on õiguslikult kaitsta õigusi, mis tulenevad suhetest eraisikute vahel või eraisiku ja ametiasutuse vahel, kui viimane kahjustab oma ülesannete täitmisel teiste isikute subjektiivseid õigusi. Kriminaalsektoris täidavad kohtute töötajad kohtumõistmise ja süüdistuse esitamisega seotud ülesandeid, millest esimesed hõlmavad otsuste langetamist ja teised uurimiste tegemist (prokuratuuri egiidi all). Kui uurimine on lõppenud, algatab prokuratuur kriminaalmenetluse või lõpetab kriminaalasja menetlemise, toetab kohtus süüdistust ja täidab süüdistuse esitamisega seotud ülesandeid järgmistes kohtuastmetes. Itaalia põhiseaduse artikli 107 viimase lõigu kohaselt algatavad kriminaalmenetluse prokurörid (isegi kui nad töötavad üldkohtute juures). Kriminaalmenetluse käigus võib kannatanu esitada tsiviilhagi, et saada kantud kahju eest hüvitist. Ta võib esitada eraldi hagi ka tsiviilkohtule. Tsiviil- ja kriminaalmenetlust reguleerivad eraldi menetlusnormid: tsiviilkohtumenetluse seadustik ja kriminaalmenetluse seadustik. Üldkohtute pädevusse kuuluvates asjades mõistavad kohut elukutselised kohtunikud ja aukohtunikud, kes mõlemad kuuluvad kohtusüsteemi.

Esimeses kohtuastmes on tsiviil- ja kriminaalasju pädevad menetlema järgmised kohtud:

- rahukohus – otsuseid teeb aukohtunik ainuisikuliselt;
- esimese astme üldkohus (*tribunale ordinario*), mis olenevalt vaidluse olemusest koosneb ühest kohtunikust või kohtunike kolleegiumist;
- alaealiste kohus, mis koosneb kohtunike kolleegiumist, mida abistavad eksperdid;
- *tribunale di sorveglianza*, mis koosneb kas ühest kohtunikust või kohtunike kolleegiumist (mida abistavad eksperdid).

Esimeses kohtuastmes täidavad süüdistuse esitamisega seotud ülesandeid:

- esimese astme üldkohtu juures tegutsev prokurör (sh rahukohtu pädevusse kuuluvate õigusrikkumise puhul);
- alaealiste kohtu juures tegutsev prokurör;
- apellatsioonikohtu juures tegutsev prokurör *tribunale di sorveglianza* algatatud menetluste puhul.

Teises kohtuastmes on pädevad järgmised asutused:

- apellatsioonikohus esimese astme üldkohtu ja alaealiste kohtu otsuste peale esitatud apellatsioonkaebuste puhul;
- esimese astme üldkohus rahukohtu otsuste peale esitatud apellatsioonkaebuste (ja isikuvabadusega seotud määruste peale esitatud määruskaebuste) puhul;
- *tribunale di sorveglianza* karistuste täideviimise järelevalve kohtuniku otsuste peale esitatud apellatsioonkaebuste puhul.

Teises kohtuastmes täidab süüdistuse esitamisega seotud ülesandeid apellatsioonikohtu juures tegutsev prokurör. Kohtuotsuste õiguspärasuse kontrolli pädevus on kõrgeimal kassatsioonikohtul. Selles kohtus menetletavate kohtuasjade puhul täidab süüdistuse esitamisega seotud ülesandeid kõrgeima kassatsioonikohtu juures tegutsev prokurör. Kõigele lisaks tuleb märkida, et Itaalias on üks süüdistuse ettevalmistamise eest vastutavatest asutustest ka riiklik maffia- ja terrorismivastase võitluse direktoraat (*direzione nazionale antimafia e antiterrorismo*), mis täidab riiklikult kooskõlastatud süüdistuse esitamisega seotud ülesandeid, nagu on sätestatud seadusandlikus dekreedis nr 160/06.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, on pädev kostja elukohta või hariliku viibimiskoha järgne kohus. Kui kostja elukoht või harilik viibimiskoht ei ole teada, on selleks tema ajutise elukohta järgne kohus. Kui kostjal puudub Itaalias elukoht või harilik viibimiskoht või ajutine elukoht või kui ajutine elukoht ei ole teada, on pädev kohus hageja elukohta järgne kohus. Vaidluse lahendamise koha määramiseks on siiski kehtestatud erinormid: üld- ja erinormid on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 18 jj. Mitmesugused asjaomased õigusnormid on siiski sätestatud ka eriõigusaktides, mis käsitlevad näiteks perekonna või lastega seotud küsimusi, kohtuotsuste täitmisele pööramist või tarbijaõigusi.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, on füüsiliste isikute puhul pädev kostja elukohta või hariliku viibimiskoha järgne kohus. Kui kostja elukoht või harilik viibimiskoht ei ole teada, on selleks tema ajutise elukohta järgne kohus. Kui kostjal puudub Itaalias elukoht või harilik viibimiskoht või ajutine elukoht või kui ajutine elukoht ei ole teada, on pädev kohus hageja elukohta järgne kohus.

Mis puudutab juriidilisi isikuid, siis juhul kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, on juriidilisest isikust kostja puhul pädev tema peakontori asukoha järgne kohus. Kui juriidilisel isikul on muid valdusi või hagiga seoses kohtusse ilmuma volitatud esindaja, on pädev ka selle esindaja või nende valduste asukoha järgne kohus. Kohtualluvuse määramise seisukohast asub juriidilise isiku staatusega ühingute, ühenduste ja komiteede peakontor seal, kus toimub nende igapäevane tegevus.

Võlaõiguslikes asjades (*diritti di obbligazione*) on pädev ka kohustuse tekkimise või täitmise koha järgne kohus.

2.2.2 Erandid

Lastega seotud asjades pädev kohus (foro per le cause relative a bambini)

Vanemlikku vastutust käsitlevate sekkumismääruste puhul on põhikriteeriumiks lapse harilik viibimiskoht avalduse esitamise ajal. Lapse harilik viibimiskoht tuleb kindlaks teha objektiivsete kriteeriumide alusel. Kui laps kolib, ei lähe pädevus üle tema uue elukohta järgsele kohtule, kui kolimisest on möödunud lühike miinimumaeg, võttes arvesse lapse vanust.

Abieluasjades pädev kohus (foro per le cause relative al matrimonio)

Lahuselu. Lahuselu korral esitatakse avaldus paari viimase ühise elukohta järgsesse kohtusse või kui nad ei elanud kunagi koos, siis kostjaks oleva abikaasa elukohta või hariliku viibimiskoha järgsesse kohtusse. Kui kostjast abikaasa elab välisriigis või temaga ei ole võimalik ühendust saada, esitatakse avaldus hageja elukohta või hariliku viibimiskoha järgsesse kohtusse. Kui ka see abikaasa elab välisriigis, võib avalduse esitada mis tahes Itaalia kohtusse.

Lahutus. Ilmaliku abielu lahutamise või kirikliku [katoliikliku] abielu tsiviilõiguslike tagajärgede lõpetamise

avaldusi on pädev menetlema kostjast abikaasa elukoha või hariliku viibimiskoha järgne kohus, olenemata muudest sama õigusnormiga alternatiivina ette nähtud kohtualluvuse määramise kriteeriumidest. Ühisavalduse võib siiski esitada ükskõik kumma abikaasa elukoha või hariliku viibimiskoha järgsesse kohtusse.

Tööga seotud küsimustes pädev kohus (foro per le cause di lavoro)

Esimeses kohtuastmes kuuluvad töövaidlused töökohtuna tegutseva esimese astme üldkohtu pädevusse. Territoriaalne pädevus on selle koha kohtul, kus töösuhe algas või kus asub äriühing või selle filiaal, kuhu töötaja tööle määrati, või kus töötaja osutas oma teenuseid töösuhte lõppemise ajal. See pädevus ei muutu pärast äriühingu asukohavahetust või äriühingu või filiaali sulgemist, tingimusel et avaldus esitatakse kuue kuu jooksul pärast asukohamuutust või sulgemist. Nende vaidluste puhul, mis on seotud töösuhetega avalike haldusasutuste haruosakondades, on pädev selle koha kohus, kus asub kontor, kuhu töötaja on tööle määratud või oli tööle määratud töösuhte lõpus. Vaidlustes, mille üks pool on riigiasutus, ei saa kohus tegutseda kui *foro erariale* (riigi rahanduse küsimustega tegelev kohus).

Kinnisasjaõigustega ning väljatõstmise või valduse taastamisega seotud küsimustes pädev kohus (foro per le cause relative a diritti reali e ad azioni possessorie)

Asjade puhul, mis puudutavad kinnisasjaga seotud asjaõigusi, hoonete üürimist ja tasuta kasutusele andmist ja ärenti ning õigus- ja haldusnormides või tavadega kehtestatud tingimuste kohaldamist ning puude ja hekkide istutamist puudutavaid tavasid, on pädev hoone või ärihoone asukoha järgne kohus. Kui hoone kuulub mitme kohtu tööpiirkonda, on pädev kohus, mille tööpiirkonnas asjaomane menetluspool riigile kõige rohkem makse maksab. Kui menetluspool makse ei maksa, on pädev mis tahes kohus, mille tööpiirkonnas asub hoone osa. Väljatõstmise või valduse taastamise ning uute tööde ja võimaliku kahjuga seotud kaebuste puhul on pädev selle koha kohus, kus vaidlusalune tegevus toimus.

Pärimisasjades pädev kohus (foro per le cause ereditarie)

Pädevus kuulub pärimismenetluse algatamise koha kohtule, kui asi:

- 1) on seotud pärimisnõuete või pärandvara jagamisega või kui tegemist on muu kaaspärijate vahelise asjaga, mille eesmärk on pärandvara jagamine;
- 2) on seotud pärandvara jagamise tühistamisega ja osade kaitsmisega, tingimusel et see algatatakse kahe aasta jooksul pärast pärandvara jagamist;
- 3) on seotud surnud isikule antud laenude või pärija võlgnetavate annakutega, tingimusel et see algatatakse enne pärandvara jagamist ja igal juhul kahe aasta jooksul pärast pärimismenetluse algatamist;
- 4) on testamenditäitja vastu, tingimusel et see algatatakse eelmises punktis nimetatud tähtaegade jooksul.

Äripartneritevahelistes ja korterelamuelanike vahelistes vaidlustes pädev kohus (foro per le cause tra soci e tra condomini)

Äripartneritevahelistes vaidlustes on pädev äriühingu peakontori asukoha järgne kohus. Korterelamuelanike vahelistes või korterelamuelanike ja korteriühistu vahelistes vaidlustes on pädev kohus, mille tööpiirkonnas elamupiirkonnad (või enamik neist) asuvad.

Avalike haldusasutustega seotud asjades pädev kohus (foro della pubblica amministrazione)

Kui üks menetluspool on riigiasutus, on - vastavalt eriõigusnormidele, mis reguleerivad riigi esindamist ja kaitset kohtus, ja neis sätestatud juhtudel - pädev selle prokuratuuri (*ufficio dell'avvocatura dello stato*) asukoha järgne kohus, kelle tööpiirkonnas asub kohus, kes oleks pädev tavanormide kohaselt. Kui haldusasutus on vastustaja, määratakse see tööpiirkond kindlaks kohustuse tekkimise või täitmise või avalduse esemeks oleva vallas- või kinnisasja asukoha järgi.

Täitmisasjades pädev kohus (foro dell'esecuzione forzata)

Vallas- või kinnisasjadele sissenõude pööramise puhul on pädev nende varade asukoha järgne kohus. Mootorsõidukitele ja haagistele sissenõude pööramise puhul on pädev võlgniku elukoha või hariliku viibimiskoha,

ajutise elukoha või peakontori järgne kohus. Teatava toimingute tegemise või sellest hoidumise kohustuse täitmisele pööramise puhul on pädev kohustuse täitmise koha järgne kohus.

Tarbijaasjades pädev kohus (foro del consumatore)

Tarbijaasjades on pädev tarbija elukoha või hariliku viibimiskoha järgne kohus. Sellel kohtul on kohustuslik ainupädevus, kui pooled ei ole teiste kohtute poole pöördumises kokku leppinud. Tarbija menetluslik käitumine, mis on ilmselgelt tingitud kohtuasja algatamisest, ei saa olla samaväärne sellise kokkuleppega ega aluseks tarbijaasjade kohtu pädevusest erandi tegemisele.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Mõnikord võib pöörduda mitmesse eri kohtusse, mida nimetatakse alternatiivseteks kohtuteks. See on võimalik eelkõige asjades, mis on seotud õigustega konkreetsete isikute suhtes. Sel juhul on lisaks kostja hariliku viibimiskoha järgsele kohtule pädev ka kohustuse tekkimise või täitmise koha järgne kohus.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Kostja elukohajärgsel kohtul puudub pädevus, kui Itaalia õigusega on ette nähtud teine, ainupädev kohus. Vt selle kohta punkt 2.2.2 („Erandid“).

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Kui tegemist ei ole kohustusliku kohtualluvusega (millest kokkuleppel erandi tegemine on välistatud), võivad pooled koos valida mõne teise kohtu (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 20).

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Kui asi kuulub erikohtu pädevusse, kohaldatakse asjakohastes eriõigusaktides sätestatud pädevuskriteeriume.

Halduskohtud. Avalike haldusasutuste meetmete, toimingute, kokkulepete või tegevusega seotud vaidluste puhul on alati pädev maakondlik halduskohus, mille tööpiirkonnas asub nende asutuste peakontor. Maakondlik halduskohus on alati pädev nende vaidluste puhul, mis on seotud avalike haldusasutuste selliste meetmete, toimingute, kokkulepete või tegevusega, mille otsene mõju piirdub selle maakonna territooriumiga, kus kõnealune kohus asub. Riigiametnikega seotud vaidluste puhul on alati pädev kohus, mille tööpiirkonnas asub riigiametniku töökoht. Muudel juhtudel on seoses riigi aktidega alati pädev Lazio maakonna halduskohus (mille peakontor asub Roomas) ja maakonnaüleste avalike üksuste aktide puhul selle maakonna halduskohus, mille tööpiirkonnas asub asjaomase üksuse peakontor.

Maksukohtud. Provintsi maksukohtu pädevusse kuuluvad kõik nende tööpiirkonnas tegutsevate maksuasutuste ja maksukogujate peale esitatud kaebused. Kui kaebus esitatakse maksuameti (*agenzia delle entrate*) sellise osakonna peale, mille pädevusse kuulub kogu Itaalia või osa sellest, on pädev provintsi maksukohus, mille tööpiirkonnas asub büroo, mis vastutab vaidlusaluses kaebuses käsitletud ülesannete eest.

Seotud lingid

► *Itaalia põhiseadus* (EN)

https://www.senato.it/sites/default/files/media-documents/COST_INGLESE.pdf

► *Itaalia seadused ja seadustikud* (IT)

<https://www.normattiva.it/?language=en>

► *Itaalia tsiviilkohtumenetluse seadustik* (IT)

<http://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2015/01/02/codice-di-procedura-civile>

► *Halduskohtumenetluse seadustik*(EN)

https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/mzk3/~edisp/nsiga_4276977.pdf

► *Halduskohtumenetluse seadustik*(FR)

https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/njiz/~edisp/nsiga_4506451.pdf

► *Italienische Verwaltungsprozessordnung*(DE)

https://www.giustizia-amministrativa.it/cdsintra/wcm/idc/groups/public/documents/document/mday/nda5/~edisp/nsiga_4289867.pdf

► *Itaalia kohtusüsteem* (EN)

https://www.csm.it/web/csm-international-corner/consiglio-superiore-della-magistratura/sistema-giudiziario-italia-no?show=true&title=&show_bcrumb=

► *Maksumenetluse seadustik* (IT)

<http://def.finanze.it/DocTribFrontend/getAttoNormativoDetail.do?id=%7bECD81E71-D37B-4722-AA36-116B5BCB2232%7d>

► *Justiitsministeerium* (IT)

<https://www.giustizia.it/giustizia>

■ Viimati uuendatud: 06/12/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.